ABORDĂRI NOI ÎN MATERIA NEEXECUTĂRII OBLIGAȚIEI

NEW APPROACHES IN THE FIEL OF NON-PERFORMANCE OF THE OBLIGATION

Aurel BĂIEȘU, dr. hab., prof. univ.,
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract: In the present article we have analysed the specific features of the concept of non-performance of the obligation and of the system of remedies provided by the modernized Civil Code of the Republic of Moldova. The new regulations establish the same system of legal remedies as in most of the civil codes of the countries of continental Europe, as well as in the instruments of uniform law of obligations - Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods of 11 April 1980, UNIDROIT principles of international commercial contracts and Draft Common Frame of Reference of the European Union, developed within academic institutions. The new regulations regarding the non-performance of the obligation establish a balanced mechanism for the protection of the interests of both parties of the contract, providing them in the litigious situations a coherent system of efficient remedies. The unitary regulation of the remedies in case of non-performance of the obligation will make easier for the creditor of the unfulfilled obligation to perceive the possibilities offered by the law and allow him to choose the legal instrument that best corresponds to his interests.

Cuvinte-cheie: *contract civil, neexecutarea obligației, mijloace juridice, remedii în caz de neexecutare,prejudiciu, rezoluțiune, excepția de neexecutare, despăgubiri, dobânzi.*

Toate marile domenii ale dreptului civil şi ale dreptului comerţului internaţional au cunoscut un proces de renovare, materializat atât prin adaptarea instituţiilor sale tradiţionale la exigenţele vieţii economice moderne, cât şi prin apariţia şi extinderea unor instrumente juridice noi, compatibile cu cerinţele şi interesele participanţilor la relaţiile comerciale actuale.Printre aceste instituţii un loc deosebit de important îl ocupă instituția neexecutării obligației de către debitor,inclusiv mijloacele juridice acordate creditorului în cazul neexecutării. Aceste mijloace juridice, în diferite sisteme juridice, sunt desemnate prin termeni diferiţi. Astfel, în sistemele de drept continental (de tradiţie civilistă sau romano-germanică) se utilizează cu precădere termenul „sancţiune” (*sanction – fr.*) sau ”mijloc”, pe când în sistemele de *common law* se operează cu termenul „remediu” (*remedy - engl*.) Deosebirile dintre aceşti termeni sunt nu numai de ordin lingvistic, dar şi de ordin conceptual. În sistemele de drept continental noţiunea de „sancţiune”, este considerată ca o consecinţă de drept a „delictului civil” care constituie neexecutarea contractului şi care implică ideea de vinovăție imputabilă părţii care nu

şi-a executat obligaţiile, pe când sistemele de *common law* oferă „remedii" în cazul neexecutării sau executării defectuoase a contractului şi care nu implică noţiunea de vinovăție în legătură cu neexecutarea obligației. Deosebirile de abordări în sistemele de drept continental şi în *common law* rezidă în condiţiile istorice de apariţie şi dezvoltare a celor două familii de drept. În sistemele civiliste conceptul de sancţiune se bazează pe principiul *pacta sunt servanda* şi a fost elaborat mai mult în funcţie de preocupările filozofice şi conceptele morale din perioada istorică respectivă, atunci când *common law* este un produs al comercianţilor care căutau să rezolve probleme practice, să ofere soluţii atunci când raporturile contractuale nimereau în situaţii precare din cauza neexecutării obligaţiilor de către una din părţi [1, p.1122].

În redacția nouă a Codului civil al Republicii Moldova (în continuare – C. civ.), introdusă prin Legea privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative, nr.133 din 15 noiembrie 2018 [2], a fost inserat un capitol nou, întitulat "Neexecutarea obligației", care a reunit reglementările în materia neexecutării contractului, care, anterior, erau dispersate în diferite compartimente ale Codului civil. Acest capitol introduce noțiunile generale privind neexecutarea obligațiilor, precum și un sistem unic și coerent de mijloace juridice oferite creditorului în caz de neexecutare a obligațiilor.

Această abordare o regăsim în principalele instrumente de drept uniform, cu valoare normativă - Convenţia de la Viena din 11 aprilie 1980 asupra contractelor de vânzare internaţională de mărfuri (în continuare – Convenţia de la Viena) [3], sau opţionale - „Principiile referitoare la contractele de comerţ internaţional" elaborate de UNIDROIT (în continuare – Principiile UNIDROIT)[4]şi "Proiectul Cadrului Comun de Referinţă" (*Draft Common Frame of Reference*) al Uniunii Europene, elaborat în cadrul unor instituții academice din Europa, publicat în 2008 - în continuare DCFR [5]. La fel și cele mai recente reglementări în materia dreptului obligațiilor în Franța, introduse prin Ordonanţa nr. 216-131/2016 din 10 februarie 2016 de reformare a dreptului contractelor, a regimului general şi a probei obligaţiilor [6], au preluat acest model.

În redacția nouă a C.civ., urmând modelul sistemelor adoptate de instrumentele de drept uniform [7, p.234-250], neexecutarea contractului este o noţiune uniformă care înglobează toate formele posibile de nerespectare a contractului [8, p.359]. O parte execută contractul în modul cuvenit atunci când ea acţionează în conformitate cu toate clauzele lui exprese şi implicite. Termenul „neexecutare" este utilizat pentru desemnarea faptului de a nu onora în orice mod o obligaţie născută din contract. În termenii art. 901alin.(5) C. civ., neexecutarea obligației înseamnă orice abatere, cu sau fără justificare, de la executarea corespunzătoare a obligației și include neexecutarea totală sau parțială a obligației, executarea necorespunzătoare sau cu întârziere a obligației.

Noţiunea de "neexecutare a obligației", fiind una generică, se divizează în două categorii: neexecutarea fără justificare şi neexecutarea cu justificare. Art. 903 precizează care sunt circumstanţele care justifică neexecutarea: a) ea se datorează unui impediment; b) însuși creditorul a cauzat neexecutarea obligaţiei debitorului, inclusiv prin întârzierea sa sau prin faptul că debitorul a suspendat executarea obligaţiei, invocând excepția de neexecutare.

O novație a reglementărilor instituite în noua redacție a C.civ. constă în faptul că nu se mai impune condiția vinovăției pentru ca creditorul să fie îndreptățit să recurgă la mijloacele juridice acordate în cazul neexecutării obligației contractuale. Dreptul nostru a recepționat modelul consacrat în reglementările moderne, unde recurgerea de către partea lezată la mijloace (remedii), în principiu, nu este condiţionată de *vinovăția* părţii care a comis încălcarea. Debitorul este supus măsurilor de remediere pentru încălcarea comisă ca rezultat al simplului fapt că nu a executat sau a executat defectuos obligaţiile sale, vinovăția sa neavând importanţă. Autorii instrumentelor de drept uniform au renunţat la conceptul de vinovăție în calitate de condiţie pentru recurgerea la mijloace consacrat în sistemele juridice de tradiţie civilistă în favoarea conceptului responsabilităţii obiective, caracteristice pentru sistemele de *common law*[9, p.8 șiurm]. Această alegere a fost făcută, probabil, din motivul că acest concept, este mai potrivit pentru satisfacerea necesităţilor practice ale comerţului [10, p. 9 şi urm].

Potrivit abordării noi, în loc să dovedeascănevinovăția debitorul trebuie să demonstreze că neexecutarea obligației este justificată. Atunci când obligaţia debitorului constă în obţinerea unui rezultat, lipsa rezultatului scontat acordă creditorului dreptul la aplicarea remediilor, indiferent de faptul dacă există sau nu vinovăția debitorului. Dacă, însă, contractul este de aşa natură încât o parte s-a angajat să manifeste doar o diligenţă şi o grijă rezonabilă sau a depune eforturile cuvenite, va fi neexecutare numai atunci când se va dovedi că partea în cauză nu a manifestat diligenţa şi grija rezonabilă sau nu a depus eforturile cuvenite.

Cât Convenţia de la Viena (art.79), atât și DCFR (art. 3:104), operează nu cu noţiunea de vinovăție, ci cu cea de *impediment*.Această noțiune este preluată și în redacția nouă a C. civ.; art. 904 stabilește că impedimentul este un eveniment în afara controlului debitorului, atunci când debitorului nu a putut în mod rezonabil să ia în considerare impedimentul la data încheierii contractului sau altui act juridic, precum și nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul ori consecințele sale. La fel, noul concept de impediment vine săînlocuiascăpecel de forțămajorădinredacțiaveche, care, datorităformulăriidefectuoaseanormei respective, a ridicat mai multeprobleme de interpret areșiaplicareînpractică.

În redacția nouă a C. civ. este consacrat, în principiu, același sistem de mijloace juridice, ca și în majoritatea codurilor civile din ţările Europei continentale,

cât şi în instrumentele de uniformizare a dreptului obligațiilor - Convenţia de la Viena, Principiile UNIDROIT şi DCFR. În cazul în care nu există vre-o situaţie care justifică neexecutarea obligației, creditorul poate, în condiţiile legii şi, după caz, ale contractului, la alegerea sa: a) să ceară executarea silită a obligaţiei; b) să suspende executarea obligaţiei corelative; c) să reducă obligaţia sa corelativă; d) să recurgă la rezoluţiunea raportului contractual; e) să ceară plata de despăgubiri pentru prejudiciul suferit prin neexecutare; f) să exercite orice alt mijloc, prevăzut de lege sau contract, pentru realizarea dreptului său încălcat prin neexecutare. Fiecărui din mijloacele prevăzute la lit. a) - e) îi este dedicată câte o secțiune care reglementează regimul ei juridic.

Este important de subliniat că, chiar dacă debitorul a demonstrat că neexecutarea obligației este justificată, creditorul oricum poate recurge la mijloacele prevăzute mai sus, cu excepţia executării silite în natură şi plății despăgubirilor.

Executarea silită în natură

C. civ. în redacția Legii133 a urmat modelul Principiilor UNIDROIT, dar mai ales cel al DCFR. Noile reglementări fac distincție între dreptul la executare silită a unei obligaţii pecuniare şi dreptul la executarea silită a unei obligaţii nepecuniare.

Executarea în natură nu pune probleme atunci când este vorba de o datorie bănească; creditorul are dreptul de a obține plata silită a sumelor de bani datorate ajunse la scadență. Soluţia dată este valabilă atât pentru cazul în care creditorul a executat deja propria obligație, cât şi pentru cazul în care creditorul nu a executat încă și este evident că debitorul va accepta să primească executarea. În caz contrar (atunci când creditorul încă nu a executat și totodată este clar că debitorul nu va accepta să primească executarea, e. g. deoarece a pierdut interesul pentru prestația în cauză), creditorul poate totuşi să execute obligaţia sa şi să ceară plata sumelor datorate, cu excepţia a două cazuri particulare: a) dacă el a avut posibilitatea să efectueze o operaţie de înlocuire rezonabilă fără eforturi şi cheltuieli semnificative, sau b) silirea debitorului să primească executarea obligației corelative apare nerezonabilă, ţinând cont de împrejurări. Sarcina probei existenţei uneia din excepţiile menţionate îi incumbă debitorului (art. 912 C. civ., care reproduce în esență art.III.-3:301 DCFR) .

Dreptul de a cere executarea în natură este acordat la fel și creditorului unei obligaţii alta decât plata unei sume de bani (art. 913 C. civ., care corespunde art. III.-3:301 DCFR). Dreptul vizat este util, în special, atunci când obiectul contractului este unic, sau într-o perioadă de penurie. De exemplu, în fața unui furnizor al unor produse de înaltă tehnologie, creditorul poate avea un interes să ceară executarea în natură, chiar şi atunci când el ar putea obţine cu uşurinţă echivalentul său bănesc. De asemenea, acest drept este deosebit de important pentru contractele *intuitu personae* (e.g. contractele de prestări de servicii şi cele de

executări de lucrări, atunci când acestea pot fi executate numai de cocontractantul în cauză. În asemenea cazuri, unicul mijloc de a obţine prestaţia în cauză este cel al executării silite).

Totuși, creditorul nu poate obţine întotdeauna executarea în natură a prestaţiei, iar uneori ar fi chiar un abuz din partea sa s-o ceară. Dreptul la executarea în natură, deci, nu este unul absolut; executarea silită în natură nu poate fi aplicată dacă: a) executarea va fi ilegală sau imposibilă; b) executarea ar solicita eforturi sau cheltuieli disproporționate, cu excepția cazului în care creditorul nu poate obține o prestație similară de la un terț; c) executarea este atât de personală încât ar fi nerezonabil de a o executa silit.

Suspendarea executării

Suspendarea executării propriei obligații, numită și *excepție de neexecutare* este cunoscută în toate sistemele de drept continental şi în principalele instrumente de uniformizare a dreptului obligațiilor. Excepţia de neexecutare (*exceptio non adimpleti contractus*), potrivit unei definiţii date de ilustrul savant francez René Cassin, este regula în virtutea căreia într-un raport obligaţional sinalagmatic fiecare din părţi nu poate cere de la cealaltă parte executarea angajamentelor sale, dacă din partea sa ea nu execută sau nu oferă executarea propriilor sale angajamente[11, p.739].

Potrivit C. civ. în redacția nouă, creditorul care este ţinut să execute obligaţia corelativă în acelaşi moment când debitorul îşi execută obligaţia, sau după acel moment, are dreptul de a suspenda executarea obligaţiei corelative până când debitorul s-a oferit să execute sau a executat. Creditorul care este ţinut să execute obligaţia corelativă înainte de momentul când debitorul îşi execută obligaţia şi care în mod rezonabil crede că debitorul va săvârşi o neexecutare la scadenţa obligaţiei, poate suspenda executarea obligaţiei corelative atât timp cât această încredere rezonabilă persistă. Cu toate acestea, dreptul de a suspenda executarea se stinge dacă debitorul acordă asigurări suficiente ale executării corespunzătoare (art. 914 C. civ. similar art.III.-3:401 DCFR).

Rezoluțiunea

În redacția nouă a C. civ, a fost preluat regimul rezoluţiunii consacrat în DCFR, care, la rândul său, a fost influenţat substanțial de Convenţia de la Viena. Potrivit noilor reglementări,cazurile în care creditorul are dreptul de a declara rezoluțiunea pentru neexecutare sunt următoarele: a) atunci când neexecutarea este esențială; b) dacă creditorul i-a acordat debitorului un termen suplimentar de durată rezonabilă pentru executare, iar debitorul nu a executat în acest termen; c) dacă debitorul a declarat că nu va executa obligația sau pe altă cale este clar că el nu o va executa, cu condiția, în toate cazurile, că neexecutarea ar fi fost esențială; d) dacă creditorul, care crede în mod rezonabil că va avea loc o neexecutare esențială, cere de la debitor asigurări adecvate ale executării co-

respunzătoare și asemenea asigurări nu îi sunt oferite într-un termen rezonabil (art. 915-919).

În noile reglementări s-a renunțat la dihotomia *rezoluțiune/reziliere*, în virtutea căreia rezoluţiunea constă în desființarea retroactivă a contractului cu executare instantanee şi repunerea părţilor în situaţia existentă anterior încheierii lui, iar rezilierea constă în desfiinţarea contractului cu executare succesivă, având efecte numai pentru viitor. În locul acesteia, în armonie cu terminologia general acceptată în dreptul comparat, se introduce noțiunea unică – ”rezoluțiunea”, care, în anumite situații, în funcție de natura obligațiilor, poate avea și efecte retroactive.

Potrivit noii abordări, problema efectelor rezoluțiunii se soluționează în mod diferit în funcție de faptul dacă obligațiile contractuale au fost deja executate sau urmează încă a fi executate, precum și dacă obligațiile debitorului sunt divizibile (se execută în tranșe separate) sau sunt indivizibile (alcătuiesc un tot întreg).

Dacă părţile nu au efectuat încă nici o prestație, sau dacă contractul este executat în tranşe şi creditorul a primit contravaloarea tranşelor executate, rezoluţiunea pur şi simplu va elibera părţile de obligaţiile lor viitoare; C. civ. în noua redacție dispune: ”prin efectul rezoluțiunii se sting obligațiile nestinse rezultate din contract sau partea relevantă a acestor obligații” (art. 925(1)).

Situaţia este diferită atunci când au fost deja efectuate prestații, însă executarea lor este necorespunzătoare. În asemenea cazuri, efectele rezoluțiunii sunt restituirea prestațiilor efectuate sau a valorii lor. În această ipoteză, noua abordare face distincție dintre *rezoluțiunea totală* și cea *parțială* (art.920 C. civ.). Rezoluţiune totală intervine în cazul în care obligaţiile debitorului rezultate din contract *sunt indivizibile*; atunci creditorul are dreptul la rezoluţiunea raportului contractual doar în întregime. În cazul în care obligaţiile debitorului rezultate din contract *trebuie executate în tranşe separate sau sunt divizibile în alt mod,* sunt posibile două situații: a) dacă există un temei de rezoluţiune pentru neexecutare în privinţa unei tranşe căreia îi poate fi atribuită o contra-prestaţie, creditorul are dreptul la rezoluţiunea raportului contractual în privinţa acelei tranşe (rezoluţiune parţială); b) dacă creditorul nu are în mod rezonabil interes să accepte executarea celorlalte tranşe sau dacă temeiul de rezoluţiune se referă la raportul contractual în întregime, creditorul are dreptul la rezoluţiunea raportului contractual în întregime (rezoluţiune totală).

După cum s-a menționat mai sus, în C. civ.în redacția nouă, ca și în alte sisteme juridice, în unele situați se admit efecte retroactive ale rezoluţiunii, în sensul desfiinţării tuturor sau a unor rezultate ale contractului care deja s-au produs. În consecinţă, fiecare parte este ţinută să restituie ceea a primit în rezultatul contractului, cu condiţia ca cealaltă parte să procedeze la fel. Potrivit art.926alin.(1) C. civ., ”prin efectul rezoluțiunii o parte contractantă (beneficiarul) care a primit

vreo prestație prin executarea obligațiilor de către cealaltă parte contractantă în temeiul contractului supus rezoluțiunii sau tranșa contractului supus rezoluțiunii, este obligată să i-o restituie. În cazul în care ambelor părți contractante le revin obligații de restituire, obligațiile sunt corelative". Principiul *restitutio in integrum* impune restituirea prestației în natură, în măsura în care acest lucru este posibil (art. 926 alin.(2) și (3)). Dacă o parte nu este în stare să restituie prestaţia în natură, în starea sensibil identică celei în care a primit-o, regula generală este că această parte trebuie să restituie cocontractantului echivalentul bănesc al prestației în cauză (art. 926alin.(5)). La fel, prestația poate fi restituită prin plata valorii, dacă transferul ar putea cauza efort sau cheltuieli disproporționate (art.926alin.(4)).

Pe parcursul executării obligațiilor contractuale prestaţiile părţilor pot produce fructe şi dobânzi, pot primi îmbunătăţiri sau suferi deteriorări, pot fi supuse unor aprecieri sau deprecieri sub influenţa fluctuaţiilor monetare şi a uzurii. La fel ca și în cadrul despăgubirilor, unde acționează principiul reparării integrale a prejudiciului, în materia restituirilor acţionează un principiu analogic - cel al restituirii integrale a prestațiilor. În acest scop C. civ. în redacția nouă reglementează atribuirea veniturilor și pierderilor între părțile obligațiilor contractuale, repartizarea valorii adăugate sau a valorii diminuate a prestațiilor ce sunt supuse restituirii, încercându-se să fie respectat echilibrul de interese ale părţilor în corespundere cu principiul echităţii (art. 930- 932).

Reducerea obligației corelative

În redacția nouă a C. civ. au fost preluate soluțiile din DCFR (care, la rândul lor, au fost influențate substanțial de cele din Convenția de la Viena) cu deosebirea că sintagma"reducerea prețului" a fost înlocuită cu "reducerea obligației corelative". C. civ. dispune că creditorul care acceptă executarea care nu este conformă cu condițiile obligației are dreptul de a reduce obligația sa corelativă. Reducerea trebuie să fie proporțională cu scăderea valorii prestației primite la data executării, în raport cu valoarea prestației care ar fi fost primită prin executarea conformă (art. 933 alin. (1)). În sistemul mijloacelor juridice în cazul neexecutării obligațiilor contractuale reducerea obligației corelative ocupă un loc intermediar între rezoluţiune şi despăgubiri. Importanţa practică a acestui mijloc se manifestă prin faptul că la el se poate recurge în unele ipoteze în care alte mijloace sunt impracticabile. Astfel, atunci când deficienţa prestaţiei nu constituie o neexecutare esenţială a obligației, rezoluţiunea lui este imposibilă, pe când reducerea obligației corelative este perfect aplicabilă.

Despăgubiri și dobânzi

Dreptul la despăgubiri (numite și "daune-interese"), fiind un remediu universal cunoscut în toate sistemele juridice, indiferent de tradiții (civiliste sau de *common law*), precum și în instrumentele de drept uniform, ocupă un loc central în sis-

temul mijloacelor juridice acordate creditorului obligației neexecutate. În termenii C. civ. în redacția nouă, regula generală este că creditorul are dreptul la despăgubiri pentru întregul prejudiciu cauzat prin neexecutarea obligației, cu excepția cazului în care debitorul demonstrează că neexecutarea este justificată (art. 934). Prejudiciul reparabil se traduce prin cheltuielile necesare obţinerii efective a prestaţiei aşteptate, sau, altfel spus, prin sumele suplimentare care i-ar permite cumpărătorului sau beneficiarului de servicii să încheie un contract de substituire prin care să-şi poată procura bunurile sau serviciile promise, iar vânzătorului sau prestatorului de servicii – să realizeze bunurile sau serviciile sale.C. civ. în redacția nouă, în premieră, reglementează metodele de evaluare a prejudiciului reparabil:metoda concretă, atunci când evaluarea prejudiciului se face în funcţie de un contract de substituire și metoda abstractă - în funcție de prețul pe piață. Aceste metode sunt consacrate în diferite sistemele juridice naţionale şi instrumente de drept uniform [12, p.141-153]. Astfel, creditorul, care a declarat rezoluțiunea totală sau parțială pentru neexecutare și a încheiat, într-un termen rezonabil și în condiții rezonabile, un alt contract pentru a-l substitui, poate, dacă sunt întrunite condițiile pentru a cere despăgubiri, cere de la debitor despăgubiri egale cu diferența dintre prețul prestației sale în baza contractului rezolvit și prețul prestației sale în baza contractului de substituire, precum și poate cere de la debitor despăgubiri pentru partea nereparată a prejudiciului (art. 940). Dacă, însă, creditorul a declarat rezoluțiunea totală sau parțială pentru neexecutare și nu a încheiat un contract de substituire, dar prestația are un preț de piață, creditorul poate, dacă sunt întrunite condițiile pentru a cere despăgubiri, cere de la debitor despăgubiri egale cu diferența dintre prețul contractual și prețul de piață la data rezoluțiunii, precum și poate cere de la debitor despăgubiri pentru partea nereparată a prejudiciului (art.941).

O novație a C. civ. modernizat sunt soluțiile privind corelația dintre dobânda de întârziere și penalitățile pentru întârzierea executării prestațiilor stipulate în clauza penală. Această problemă este una controversată, atât în practică, cât și în doctrină. Regula generală este aceea că creditorul poate să ceară, la alegere, fie dobânda de întârziere calculată conform dispozițiilor citate, fie penalitatea pentru întârziere conform clauzei penale. Totuși, creditorul poate cumula despăgubirile de întârziere calculate conform dispozițiilor legale cu penalitățile calculate conform clauzei penale, în prezența unei clauze contractuale care prevede expres acest lucru, numite clauze penale punitive (art.949 alin.(2)).

O altă novație a C. civ. în redacția nouă este reglementarea dobânzii de întârziere în executarea obligațiilor nepecuniare (art. 944): ”în cazul în care o obligație de a da sau de a face, alta decât una de plăti o sumă de bani, nu este executată la scadență, creditorul are dreptul la dobândă de întârziere asupra echivalentului în bani al părții neexecutate a obligației, din data imediat următoare scadenței până la data executării corespunzătoare”.

Considerații concluzive

Reglementările în materia neexecutării obligației din C. civ. modernizat stabilesc un mecanism echilibrat de ocrotire a intereselor ambelor părţi ale contractului, acordându-le în situațiile litigioase un sistem coerent de mijloace (remedii) eficiente. În ceea ce privește creditorul obligaţiei neexecutate, scopul principal este de a-l plasa în poziţia în care el s-ar fi aflat dacă obligaţia ar fi fost executată sau, după caz, în poziţia în care el s-ar fi aflat dacă contractul nu ar fi fost încheiat. Pe de altă parte, interesele debitorului sunt ocrotite prin instituirea unor condiţionări şi limitări în aplicarea anumitor mijloace juridice, în special, în situaţiile în care acestea l-ar penaliza pe debitor în mod excesiv în raport cu interesul legitim al creditorului. Teza evocată își găsește reflectarea în regulile privind dreptul debitorului de a remedia el însuși neexecutarea necorespunzătoare; privind obligația creditorului de a atenua prejudiciul; privind neadmiterea îmbogăţirii creditorului de pe urma despăgubirii acordate în caz de neexecutare; privind dreptul organului de jurisdicţie de a micșora suma indemnizaţiei prevăzute de clauza penală, atunci când ea este manifest excesivă în raport cu prejudiciul efectiv suportat de creditor etc.

În C. civ. în redacția nouă, urmând tendințele moderne de dezvoltare a dreptului obligațiilor, dreptul obligațiilor este guvernat de principiul *favor contractus* (favorizarea contractului), care se manifestă prin consacrarea unui ansamblu de măsuri având ca scop privilegierea menţinerii raporturilor contractuale cu preferinţă faţă de desfiinţarea lor. Astfel, aplicarea rezoluțiunii este supusă respectării anumitor condiții, principala fiind existența (sau certitudinea existenței în viitor) unei neexecutări esențiale a obligației. La fel, se cuvine de menționat prevederile referitoare la dreptul creditorului de a acorda debitorului unui termen suplimentar pentru executarea corespunzătoare, în cursul căruia creditorul nu poate recurge la oricare alt mijloc, cu excepția suspendării propriei obligații și plății despăgubirilor (art.902). Același scop îl urmăresc și dispozițiile C. civ. care acordă debitorului dreptul de a remedia din propria inițiativă o executare necorespunzătoare a obligației (art.909-911). Din cele enunţate rezultă că regulile C. civ., sunt concepute astfel încât, atunci când apar dificultăţi în cadrul executării contractului, părţile să fie încurajate să corecteze defectele, să extindă perioada de executare şi să întreprindă alte acţiuni pentru a permite executarea completă şi conformă a contractului.

Abordarea neexecutării obligației ca o instituţie consolidată are un impact pozitiv atât de ordin practic, cât și doctrinar. Din punct de vedere practic, reglementarea unitară a mijloacelor neexecutării contractului va uşura creditorului obligaţiei neexecutate perceperea posibilităţilor pe care i le oferă legea şi îi va permite să aleagă acel instrument juridic care corespunde mai mult intereselor sale. Din punct de vedere ştiinţific, prezentarea nouă urmează să contribuie la elaborarea unei teorii generale a neexecutării obligației în dreptul civil și în dreptul comerţului internaţional, menite să asigure o abordare ştiinţifică profundă şi complexă a mijloacelor juridice ce asigură protejarea victimei neexecutării obligației.

Un domeniu de cercetare interesant ar fi abordarea fenomenului mijloacelor juridice în cazul neexecutării obligației sub aspectele economice și sociale. Astfel, la elaborarea unei norme juridice este importantă evaluarea impactului ei de reglementare: determinarea costurilor implementării ei precum şi beneficiile sociale şi economice pe care le va aduce. Cercetările economice ar putea fi utile pentru a identifica cheltuielile aferente diferitelor măsuri legate de neexecutarea obligaţiilor contractuale. Cât costă pentru economia naţională acţiunile în executare silită, acţiunile în rezoluţiune? Care este durata acestor proceduri? Un alt domeniu care, în opinia noastră, merită atenţie este cel al modalităților de calcul al despăgubirilor și dobânzilor. Asemenea cercetări ar permite evaluarea impactului economic al mijloacelor juridice, evidențiindu-se avantajele, dezavantajele şi eficacitatea lor.

Referințe bibliografice:

1. VonMehren A.T., Gordley J.R. The Civil Law System: An Introduction to the Comparative Study of Law. Little, Boston and Toronto:Brown and Company, 1977.
2. Monitorul Oficial, Nr. 467-479 din 14.12.2018.
3. https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/sales/cisg/V1056997-CISG-e-book.pdf(accesat: 21.11.2019)
4. https://www.unidroit.org/instruments/commercial-contracts/unidroit-principles-2016(accesat: 21.11.2019)
5. https://www.law.kuleuven.be/personal/mstorme/2009_02_DCFR_OutlineEdition.pdf(accesat: 21.11.2019)
6. Ordonnance n°216-131 du 10 février 2016 portant réforme du droit des contrats, du régime général et de la preuvedes obligations.În: https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000032004939&categorieLien=id
7. Eberhard S. Les sanctions de l'inéxecution du contrat et les Principes UNIDROIT. Lausanne: CEDIDAC, 2005.
8. Heuzé V. La vente internationale des marchandises. Droit uniforme. Paris:LGDJ, 2000.
9. Treitel G.H. Remedies for breach of contract, a comparative account, Oxford, New York:Oxford University Press, 1988.
10. Laithier Y.-M. Etude comparative des sanctions de l'inexécution du contrat, Paris: LGDJ, 2004.
11. Cassin R. De l'exception tirée de l'inexécution dans les rapport synallagmatiques (exceptio non adimpleti contractus) et de ses relations avec le droit de rétention, la compensation et la résolution, thèse. Paris, 1914.
12. BăieșuA. Sancțiunile neexecutării contractului în dreptul comerțului internațional. Chișinău: CEP USM, 2011.